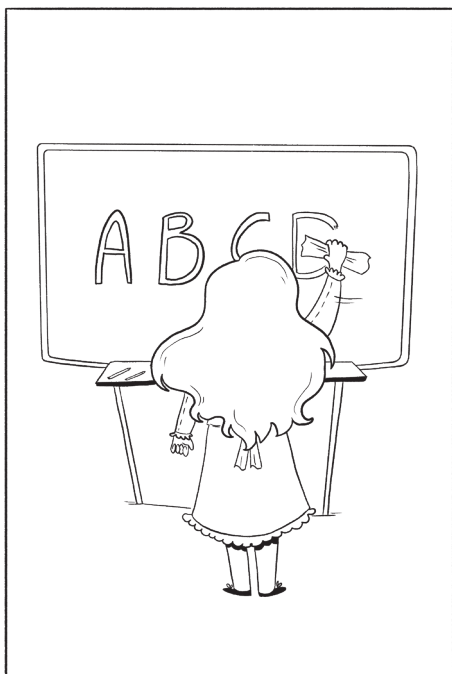

VODA

pracovné listy environmentálneho auditu pre materské školy, špeciálne školy a 1. stupeň základných škôl

Milé školy,

prinášame vám ďalšiu sadu pracovných listov environmentálneho auditu pre materské školy, žiakov 1. stupňa základných škôl a žiakov so ŠVVP, tentokrát v téme Voda. Cieľom auditových listov je vtiahnuť do diania na škole aj deti a mladších žiakov a veku primeraným spôsobom im umožniť spoznávať každodenný chod školy. Rovnako môžu poslúžiť aj ako podklad pre ďalšiu výučbu o vode.

Environmentálny audit je jedným zo 7 krokov metodiky programu Zelená škola – jeho cieľom je zistiť, aký je vplyv prevádzky školy na životné prostredie, zmapovať slabé a silné stránky školy a na základe týchto výsledkov vytvoriť **environmentálny akčný plán školy**. Environmentálny audit **kolégium** uskutočňuje na začiatku každého certifikačného obdobia (zvyčajne na jeseň).

Využitie pracovných listov je variabilné, môžete ich využívať podľa vašich potrieb a rozvrhnúť si, kedy a s akou skupinou detí ich vypracujete. Veríme, že práca s ponúkanými pracovnými listami bude motivujúcou aj pre zaangažovanie detí do ďalších krokov metodiky programu Zelená škola, napr.:

- **informovanie a zapájanie komunity** – po uskutočnení environmentálneho auditu deti pútavo spracujú jeho výsledky, oboznámia s nimi ostatných (deti, učiteľky, rodičov, upratovačky...) a zverejnia ich na nástenke školy (môžu o nich poslať aj pútavý „list“ rodičom),
- **environmentálny akčný plán** – po uskutočnení environmentálneho auditu s deťmi diskutujete, čo môžete vo vašej škole spraviť pre šetrenie vodou, tieto nápady preneste do environmentálneho akčného plánu,
- **monitoring** – po naplánovaní zmien deti vyhodnocujú, ako sa ich darí realizovať, zisťujú, či sa darí ušetriť naplánované množstvo vody, sledujú šetrenie na grafe...,
- **proenvironmentálna výučba** – niektoré témy naznačené v audite je vhodné rozšíriť v rámci vzdelávacích aktivít (napr. 3. úloha).

Skúsenosť z niektorých materských škôl ukazuje, že pri realizácii úloh environmentálneho auditu možno využiť aj rovesnícke vzdelávanie – vytvorením pátracích skupiniek zo starších a mladších detí sa posilňuje spolupráca a vzťahy.

Tieto auditové listy plne nahrádzajú [pracovné listy environmentálneho auditu z r. 2018](#), t. j. materským, neplnoorganizovaným a špeciálnym základným školám postačí pre splnenie auditu spracovať predkladané pracovné listy. Výsledky zároveň poslúžia ako východisko pri tvorbe environmentálneho akčného plánu. V prípade, že pracovné listy nevyhovujú vašim podmienkam a vyberiete si z nich len niektoré, ktoré s deťmi vypracujete v rámci výučbových aktivít, na účely auditu v téme Voda treba vypracovať staršie auditové listy z r. 2018. Vyplnenie auditových listov nie je formálnym krokom potrebným k hodnoteniu školy, ale slúži na zmapovanie stavu a jeho výsledky sú východiskom pre environmentálny akčný plán, pre zmeny na vašej škole.

Na konci auditu je súhrnná tabuľka, do ktorej kolégium zaznamenáva hlavné klady (silné stránky) a hlavné nedostatky (slabé stránky), ktoré ste zistili počas environmentálneho auditu u vás na škole. Tabuľka vám pomôže pri zostavovaní environmentálneho akčného plánu školy. Silné a slabé stránky treba zverejniť, ideálne je, keď sú graficky spracované, aby pritiahli pozornosť.

Pri tvorbe tohto materiálu sme zvažovali rôzne podmienky, v ktorých školy pracujú, pričom sme konzultovali aj s pani učiteľkami z praxe. Na tomto mieste by sme rady poďakovali pani učiteľke **Bc. Kataríne Nigutovej** za nezištnú pomoc a ochotu prekonzultovať obsah i formu týchto pracovných listov.

Pracovné listy environmentálneho auditu obsahujú:

- úvodnú časť s metodickými odporúčaniami,
- pracovné listy environmentálneho auditu určené pre deti, mladších žiakov a pre žiakov so ŠVVP,
- pracovný list určený pre kolégium.

Ako sme uviedli vyššie, s týmto materiálom odporúčame pracovať podľa vašich vlastných potrieb, avšak ponúkame vám aj niekoľko metodických odporúčaní:

- V **1. úlohe** deti zisťujú, kde všade v škole sa vyskytuje voda – v interiéri i v exteriéri. Aktivitu odporúčame začať rozhovorom o tom, kde všade sme dnes ráno použili vodu, prepojiť jej používanie s bežným režimom dňa. Taktiež je vhodné tému prepojiť s grafomotorickými cvičeniami, ako je kreslenie vlniek, špirál (vodný vír) ap.
(Prvky v pracovnom liste: interiér – kúpeľňa s WC, jedáleň, trieda, kuchyňa; exteriér – zelená strecha, vrbá, nádoba na zachytávanie dažďovej vody z odkvapu, pumpa, „pítka“ pre vtáčiky, mláka, jazierko, dažďová záhrada, záhony.)
- **2. úloha** sa zameriava na využívanie vody vo vašej škole a na to, či využívate aj studničnú alebo dažďovú vodu. Ak o niektorých činnostiach deti nevedia (napr. či sa používa umývačka riadu alebo práčka), nech sa spýtajú nepedagogického personálu. V prípade, že využívate vodu aj na iné činnosti, môžete ich dokresliť k nalepeným obrázkom.
- **3. úloha** znázorňuje cestu vody – voda z prameňov, riek, vodných nádrží tečie do vodárne, kde je upravovaná, odtiaľ ide do našich kohútikov a odtokom z umývadiel do čističky odpadových vôd. Tento obrázok môžete využiť aj ako výučbový materiál ku kolobehu vody v prírode. Ak je to možné, prepojte rozhovor o ceste vody s výletom k prameňu vody, s exkurziou do vodárne alebo do blízkej ČOV.
- **4. – 7. úloha** mapuje, aké typy batérií a splachovačov máte v budove školy. Nie sú zachytené všetky možnosti, v prípade potreby si svoju batériu či splachovač dokreslite do voľného rámika. (Najmladším deťom netreba predstavovať pojmy „jednofázové“ a „dvojfázové splachovanie“, stačí ich vysvetliť spôsobom primeraným ich veku.)
- V **8. úlohe** deti zisťujú, kto opravuje pretekajúce batérie, príp. splachovače. Ideálne je, keď deti môžu pozorovať opravárov pri práci :).
- Ak je to možné, ukážte deťom pri vypracúvaní **9. úlohy**, kde sa nachádza

vodomer. Ak je vodomer nedostupný, môže ho odfotiť niekto z dospelých členov kolégia a fotku ukázať deťom. Podľa veku detí môžete tiež spoločne zaznamenávať stav na vodomere a pravidelne si ho značiť do tabuľky (prepojenie s monitoringom).

- Pri **11. úlohe** je priestor na rozhovor, ako šetriť vodou.
- V **12. a 13. úlohe** síce vychádzame za brány školy, ale považujeme za dôležité zoznamovať deti aj s vodou v prírode, viesť ich k tomu, aby ju počúvali, všímali si, či je znečistená, spoznávali, aká je v jej okolí flóra a fauna... (A ak sa náhodou žiadna voda vo vašom okolí nevyskytuje, dôležitú úlohu pre deti zohráva aj mláka, do ktorej môžu skočiť v gumákoch. :)

Hoci je táto časť auditu určená najmä deťom, pokúste sa do nej zapojiť aj rodičov – niektoré úlohy možno s nimi robiť poobede v škole, niektoré možno preniesť aj do domácností.

Veríme, že pri práci s týmto materiálom dáte priechod vlastnej tvorivosti a prídete ešte na mnohé ďalšie nápady, ktorými si možno prácu oživiť. Budeme vďačné za vaše tipy a spätnú väzbu.

Za ilustrácie v pracovných listoch ďakujeme študentke **Monike Vužňákovej**, ktorá celé leto podľa našich pripomienok trpezlivo upravovala kresby do konečnej podoby. Za finálnu grafickú úpravu patrí vďaka pani učiteľke **Noémi Ráczonej**.

Prajeme vám veľa šťastia!

Za tím Zelenej školy

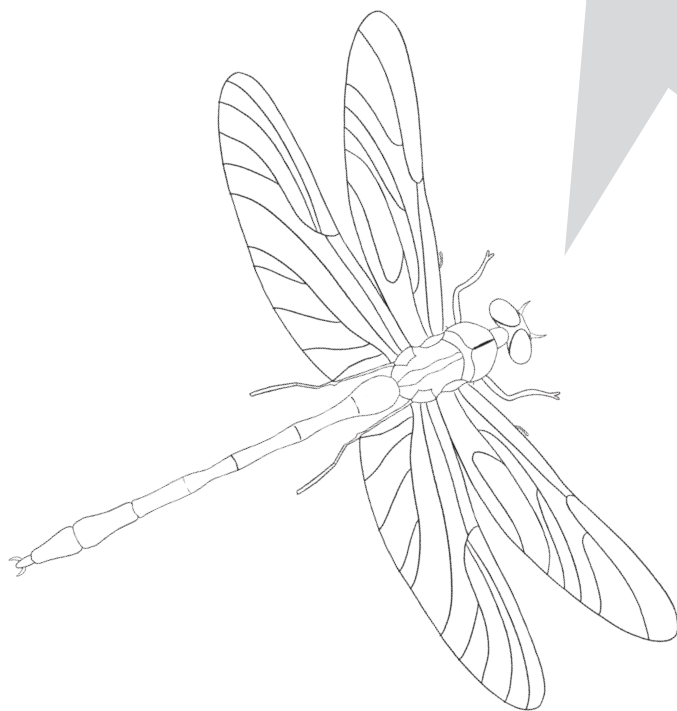
Kvetka Rábelyová

Environmentálny audit školy – pracovné listy pre deti

Ahoj, deti, som vážka.

Stretli sme sa už niekedy?
Ak áno, určite ste si všimli,
že viem veľmi rýchlo lietať.
Typické pre mňa je aj to,
že sa nachádzam najmä
v okolí vody – tú potrebujem
k svojmu životu.
Nachádza sa voda aj u vás
v škole?

Vydajme sa spolu na prieskum.

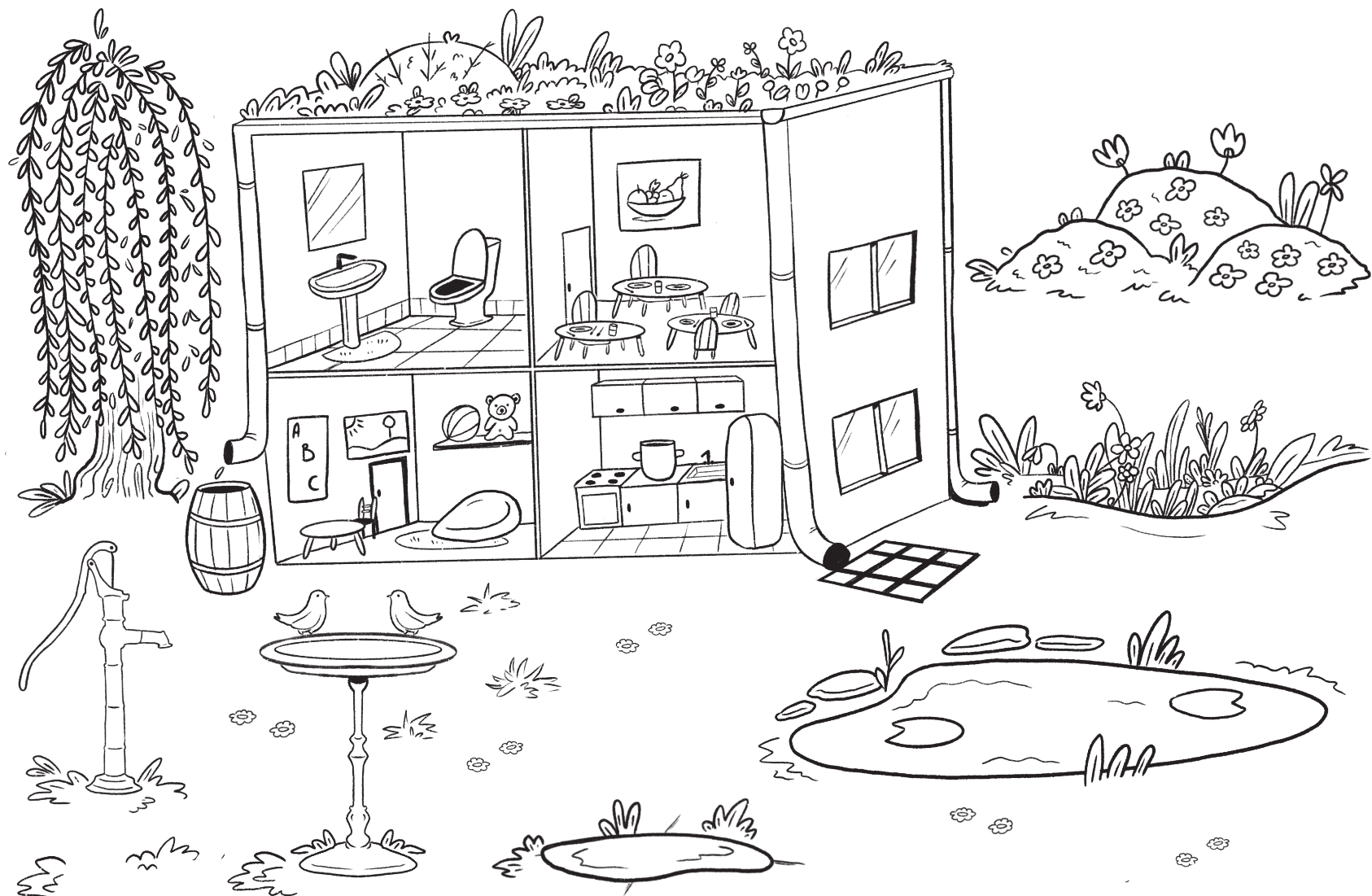
Prieskum školy vykonali:

Uvedte mená všetkých detí, príp. dospelých, ktorí sa podieľali na vypracovaní tejto časti auditu.

Audit bol spracovaný v mesiaci:

v roku:

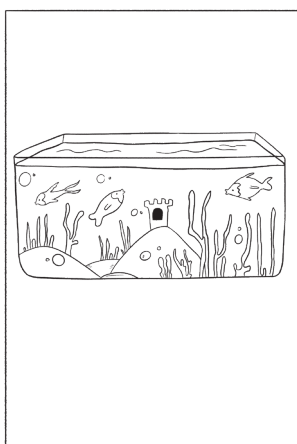
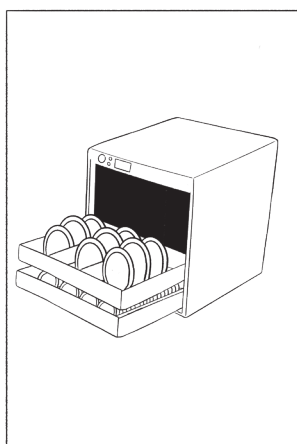
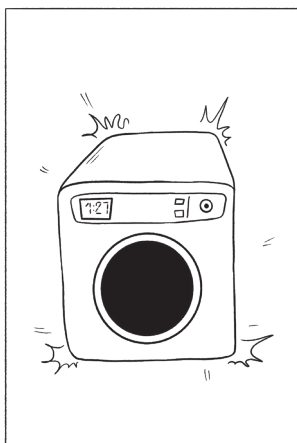
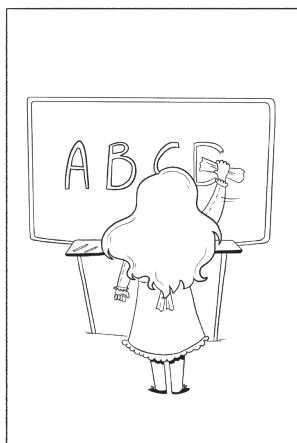
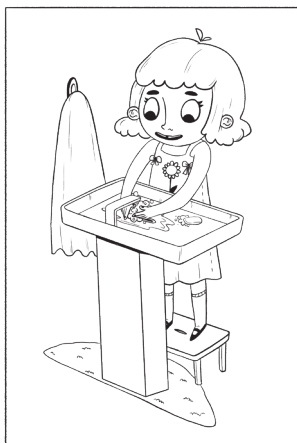
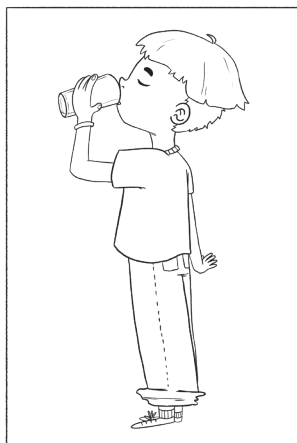
1. Kde všade v škole máte vodu? Vyfarbi tie prvky, ktoré sa nachádzajú vo vašej škole a na školskom dvore.

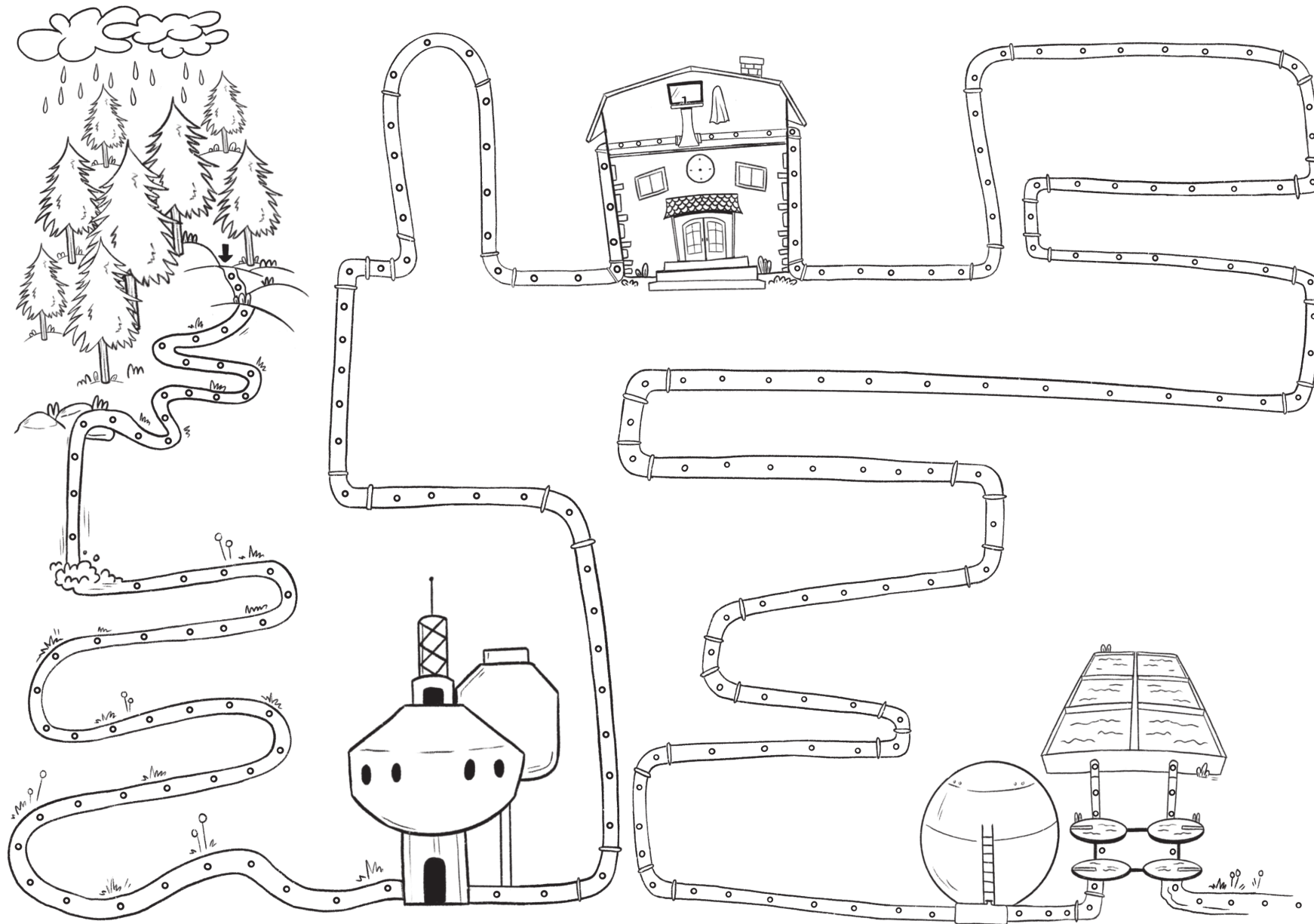
2. Na čo v škole používate vodu? Vystrihni obrázky aktivít z nasledujúcej strany a nalep ich sem.

Ak v škole používate studničnú alebo dažďovú vodu, vyfarbi obrázky príslušných aktivít.

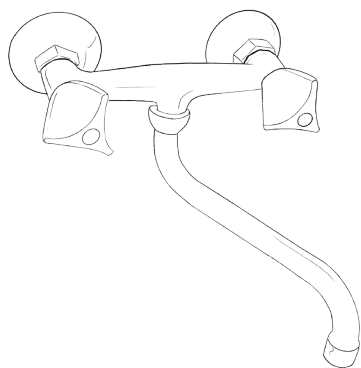

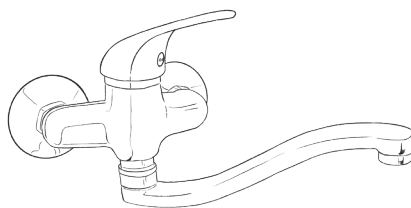
3. Odkiaľ pochádza voda, ktorú máte vo vodovodných batériách, a kam odchádza? Dozvieš sa to, keď pospájaš bodky.

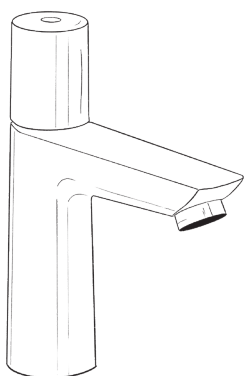
4. Aké máte v škole typy vodovodných batérií? Spočítaj ich a počet zapíš číslou alebo zakresli bodkami pod príslušný obrázok.

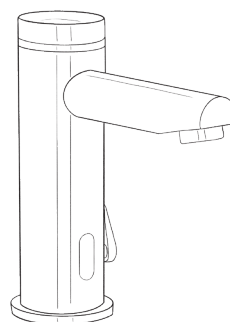
batéria s kohútikmi

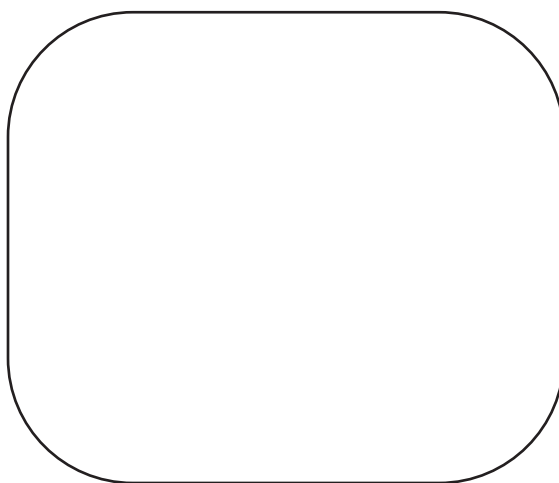
batéria páková

batéria tlačidlová

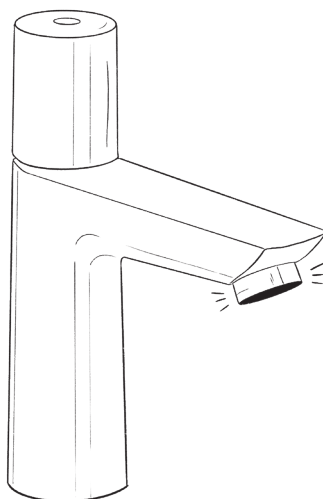

batéria na fotobunku

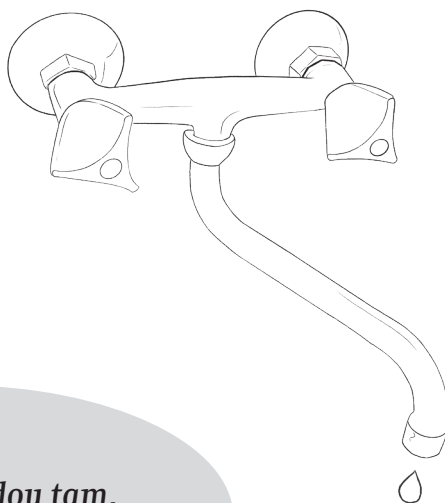

iný typ batérie

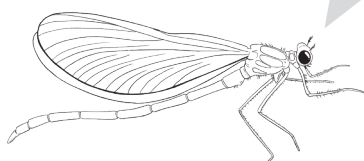
5. Máte na batériách perlátory? Ak áno, nakresli vedľa obrázka usmiatu tváričku.

6. Kvapkajú alebo pretekajú vám niektoré batérie, aj keď je voda zastavená? Ak áno, nakresli vedľa obrázka smutnú tváričku.

*Neplytvajte vodou tam,
kde stačí drobná oprava.*

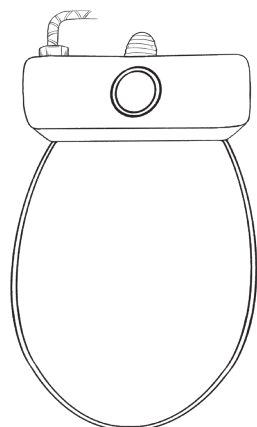
7. Aký typ splachovania máte v škole? Splachovače spočítaj a zapíš alebo bodkami zaznač ich počet pod príslušný obrázok. Ak ani jeden zo splachovačov nie je taký ako ten váš, dokresli ho do voľného rámika.

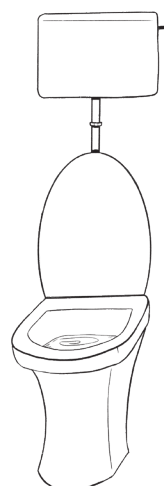
**dve tlačidlá
dvojfázové splachovanie**

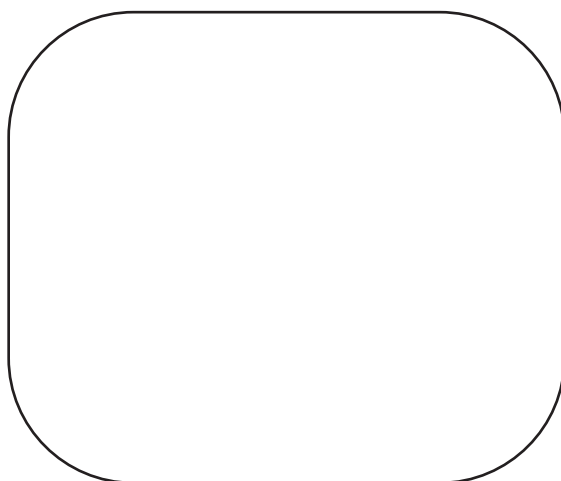
**jedno tlačidlo
jednofázové splachovanie**

**start/stop splachovanie
dvojfázové splachovanie**

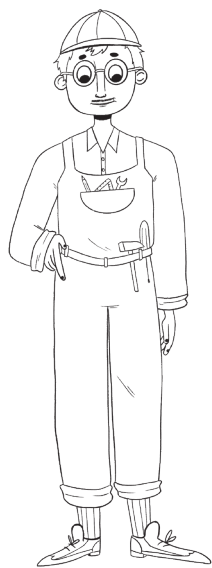

**splachovač na šnúru
jednofázové splachovanie**

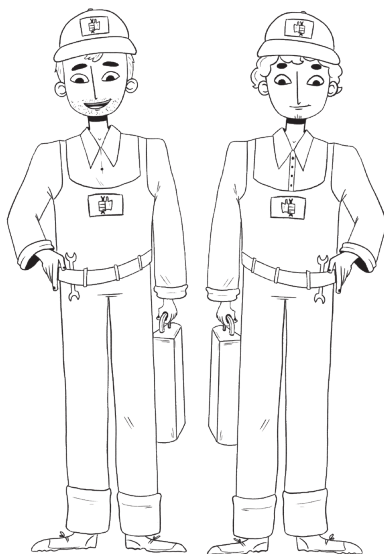

iný typ splachovača

8. Kto u vás opravuje kvapkajúce alebo pretekajúce batérie? Vyfarbi obrázok.

údržbár/školník

firma

rodič/starý rodič

9. Máte v škole vodoměr? Ak vieš, ako vyzerá, nakresli ho.

10. Kto sleduje spotrebu vody? Vyfarbi obrázok.

upratovačka

školník

riaditeľka

učiteľka

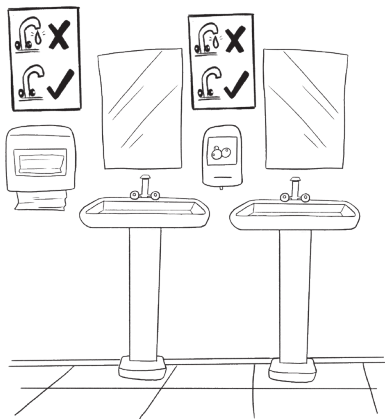
hospodárka

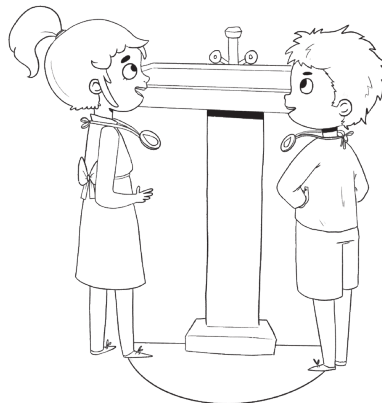
dieťa

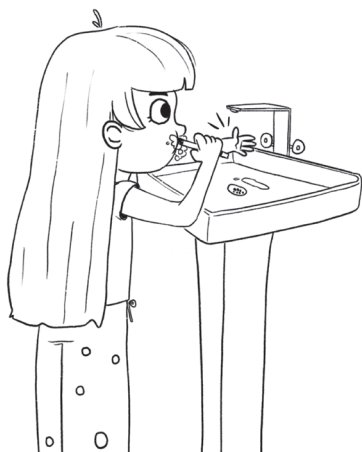
11. Čo robíte v škole preto, aby ste vodou neplytvali? Vyfarbi obrázok alebo daj k nemu usmiatu tváričku.

informačné obrázky na stenách

ekohliadky

**zastavenie vody
počas umývania zubov**

**zastavenie vody
počas mydlenia rúk**

**využívanie zachytenej
daždovej vody**

12. Navštevujete miesto, kde je voda? Ak áno, nakresli ho.

13. Staráte sa o toto miesto? Zakrúžkuj odpoveď.

ÁNO

NIE

Environmentálny audit školy – pracovné listy pre kolégium (pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci, rodičia, starí rodičia)

Aká je vaša mesačná spotreba vody na osobu pri aktuálnej prevádzke školy?	
Dochádza k spotrebe vody aj počas prázdnin a víkendov?	
Využíva budovu aj niekto iný?	
Ak áno, máte oddelené vodomery?	
Ako zisťujete spotrebu vody (z vodomeroch, z faktúr)?	
Používate ekologické čistiace prostriedky?	
Ak áno, aké a pri akých činnostiach?	
Ako likvidujete nebezpečné látky (farby, riedidlá)?	
Ako nakladáte s použitým olejom z kuchyne?	
Používate perlátory?	
Ak áno, ako často ich čistíte?	
Máte v škole umývačku riadu?	
Ak áno, púšťate ju až po jej naplnení?	
Máte v škole práčku?	
Ak áno, púšťate ju až po jej naplnení?	

Pracovné listy vypracovali:

Uveďte mená všetkých ľudí, ktorí sa podieľali na vypracovaní tejto časti auditu.

Audit bol spracovaný v mesiaci:

v roku:

NA ZÁKLADE ZISTENÝCH ÚDAJOV VYPLŇTE TABUĽKU.

Do ľavého stĺpca doplňte, čo robí vaša škola v rámci šetrenia vodou a proti jej znečisťovaniu. Do pravého stĺpca vpíšte postrehy o tom, aké má vaša škola rezervy, v ktorých by sa mohla zlepšiť. Tabuľka je východiskom pri príprave environmentálneho akčného plánu.

Autorka: Kvetoslava Rábelyová
Ilustrácie: Monika Vužňáková
Grafická úprava: Noémi Ráczová

© Kancelária programu Zelená škola – CEEV Živica 2021